

Bruxelles, 19.12.2018
COM(2018) 816 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Fonduri structurale și de investiții europene 2014-2020
Raportul din 2018 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor
care vizează implementarea în perioada 2014-2017**

Fonduri structurale și de investiții europene 2014-2020
Raportul din 2018 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor
care vizează implementarea în perioada 2014-2017

1. INTRODUCERE

Obiectivul fondurilor structurale și de investiții europene („fondurile ESI”) este promovarea unei convergențe socio-economice, a unei reziliențe și a unei coeziuni teritoriale de durată. Fondurile ESI reprezintă cea mai mare sursă de sprijin oferit de UE în domenii-cheie care necesită investiții și se înscriu în prioritățile politice principale ale Comisiei Juncker. Sprijinind crearea de locuri de muncă și creșterea economică, investiția în piața unică digitală și în uniunea energetică și consolidarea pieței unice și a guvernantei economice, aceste investiții răspund nevoilor economiei reale și sprijină schimbările și reformele structurale identificate prin procesul semestrului european.

Prezentul raport oferă cea de a treia prezentare anuală privind implementarea a peste 530 de programe (naționale și regionale) cu gestiune partajată, pe baza rapoartelor anuale privind programele primite la jumătatea anului 2018¹. Mai exact, raportul rezumă informațiile disponibile referitoare la performanță care vizează implementarea în perioada 2014-2017².

În urma evaluării la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2014-2020 și în urma ajustării tehnice a PIB-ului în 2017, contribuția UE la bugetul fondurilor ESI a crescut cu 6 miliarde EUR, ajungând la un total de 460 de miliarde EUR. Date fiind majorările similare ale cofinanțării naționale, investiția totală planificată a crescut cu 9 miliarde EUR, ajungând la un total de 647 de miliarde EUR.

Până la sfârșitul anului 2017, au fost selectate peste 1,7 milioane de proiecte în întreaga Europă, ajungându-se la un total al volumului de investiții de 338 miliarde EUR, adică 53 % din totalul planificat. Valoarea proiectelor selectate numai în anul 2017 a fost de 158 de miliarde EUR, cea mai mare creștere anuală de până în prezent. Aceasta indică în mod clar că statele membre transformă planurile de investiții în proiecte concrete pentru a oferi beneficii sustenabile pe plan social și economic.

Investițiile avansează bine în multe dintre domeniile tematice vizate ca fiind priorități pentru UE. De exemplu, 55 % din investiția totală planificată în IMM-uri a fost alocată proiectelor. Deși selecția investițiilor în anumite domenii rămâne inferioară mediei generale, diferențele dintre ratele de selecție s-au diminuat. De exemplu, ratele de selecție aferente acțiunilor climatice și investiția în economia digitală s-au îmbunătățit până la sfârșitul anului 2017. Rapoarte mai recente ale programelor politicii de coeziune indică un progres puternic și continuu în selecția proiectelor până la 30 septembrie 2018, 67 % din fonduri fiind alocate proiectelor. Aceasta reprezintă o creștere cu 66 de miliarde EUR în 9 luni, totalul investiției decise ajungând la 400 de miliarde EUR.

Proiectele selectate au raportat cheltuieli totale de aproape 96 de miliarde EUR până la sfârșitul anului 2017, accelerând și mărindu-se de peste două ori în 12 luni. Până la sfârșitul anului 2017, statele membre au primit din bugetul UE plăți reprezentând 16 % din totalul fondurilor disponibile pentru această perioadă. (Acest procentaj a ajuns la 23 % până la

¹ În conformitate cu cerințele articolului 53 din Regulamentul privind dispozițiile comune [Regulamentul (UE) nr. 1303/2013].

² Acest raport completează raportul privind execuția bugetară a fondurilor ESI
http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2018/AnalysisBudgImplem_ESIF_2017_EN.pdf

sfârșitul lunii octombrie 2018.) Acestea fiind spuse, implementarea programelor de dezvoltare rurală decurge conform calendarului. Până în toamna anului 2018, beneficiarii sprijiniți de FEADR au primit peste 33,8 miliarde EUR, ceea ce reprezintă aproape 33 % din pachetul financiar total disponibil pentru perioada de programare.

Per total, datele cu privire la performanță raportate până la sfârșitul anului 2017 arată că

- 1 milion de întreprinderi au fost vizate pentru sprijin în vederea îmbunătățirii productivității și creșterii sau a creării de locuri de muncă;
- 15,3 milioane de oameni au fost sprijiniți în căutarea unui loc de muncă și în participarea la programe de formare sau de educație sau au beneficiat de măsuri de incluziune socială;
- 15 % din suprafața agricolă totală face obiectul unor acțiuni legate de climă și mediu, pentru îmbunătățirea biodiversității, a solului și a gospodăririi apelor.

Secțiunea 2 de mai jos oferă o prezentare de ansamblu asupra progresului privind implementarea înregistrat până la sfârșitul anului 2017. Secțiunea 3 prezintă în mod mai detaliat progresul înregistrat pe domenii tematice cheie. Secțiunea 4 prezintă o sinteză a evaluărilor realizate până în prezent de către statele membre.

2. PREZENTARE DE ANSAMBLU A PROGRESULUI PRIVIND IMPLEMENTAREA

Pentru a coincide cu prezentul raport, **platforma de date deschise pentru fondurile ESI³ a fost actualizată** pentru a indica volumul financiar al selecției proiectelor și previziunile și realizările aferente indicatorilor comuni, astfel cum sunt raportate de programe în rapoartele lor anuale din 2018. Datele sunt disponibile în funcție de statul membru, program, temă și fond ESI. Platforma arată cele mai recente valori raportate, care pot fi diferite de datele disponibile la momentul finalizării prezentului text.

2.1. Prezentare de ansamblu a progresului financiar

De-a lungul anului 2017, **investiția totală planificată** din cadrul fondurilor ESI a făcut obiectul mai multor modificări ce au dus la o creștere netă. Evaluarea la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2014-2020 a dus la o creștere a alocării pentru Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor („YEI”) (a se vedea caseta 2). O ajustare tehnică bazată pe recalcularea alocărilor financiare în cadrul politicii de coeziune a dus la o creștere netă a bugetelor FEDR și FSE. Au existat de asemenea mai multe transferuri la nivel național în cadrul FEADR, de la primul pilon al politicii agricole comune (PAC) la programele de dezvoltare rurală.

În rapoartele lor anuale din 2018, statele membre au raportat **alocări financiare crescute pentru proiectele selectate**. Volumul total al proiectelor selectate pentru sprijin a fost de **338 de miliarde EUR, reprezentând 53 % din volumul total al investițiilor planificate pentru perioada 2014-2020**. Contribuția UE la aceste proiecte selectate este estimată la 240 de miliarde EUR. Această rată generală de selecție a proiectelor este comparabilă cu cea înregistrată în aceeași perioadă a ultimei perioade de programare.

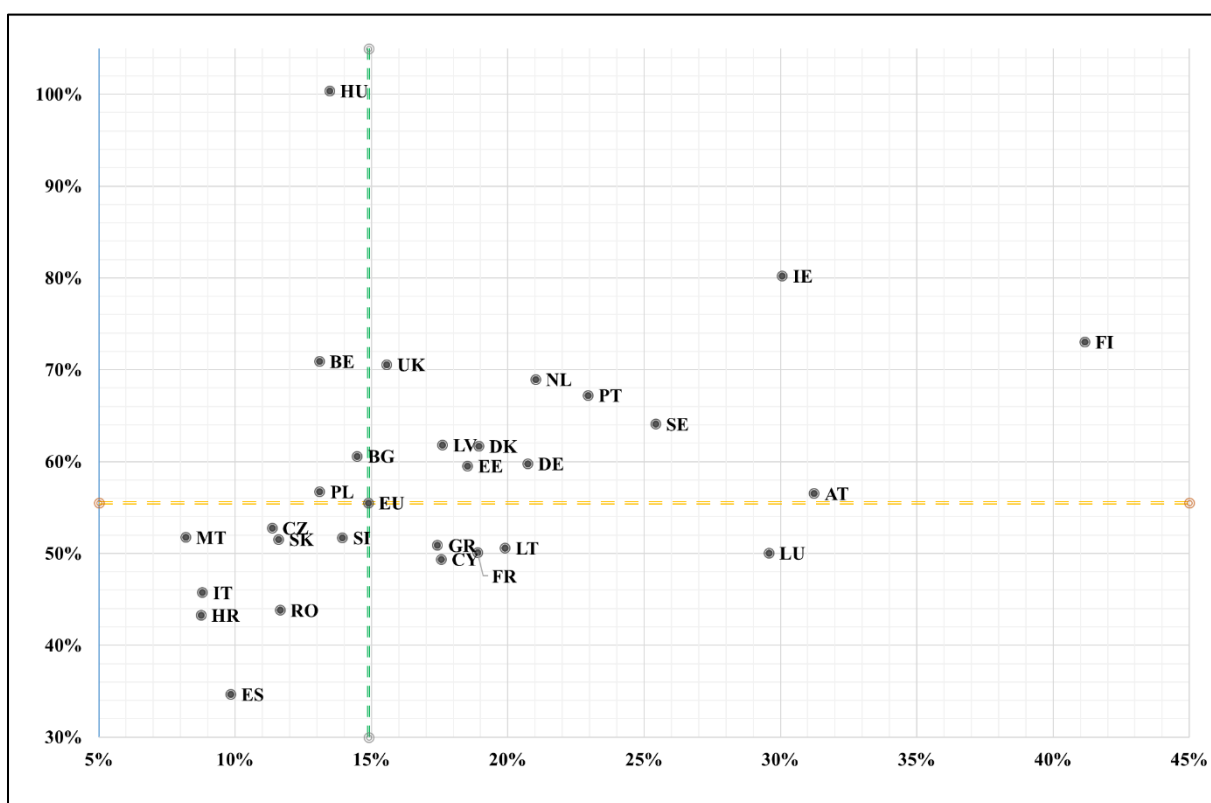
Anexele 1.1 și 1.2 prezintă defalcarea în funcție de fond a volumelor selecției proiectelor la sfârșitul anului 2017 și, respectiv, până în toamna anului 2018. Anexele 2.1 și 2.2 prezintă

³ Platforma de date deschise pentru fondurile ESI: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

aceleași date financiare în funcție de statul membru. (În cele 9 luni de la sfârșitul anului 2017, volumul financiar total al proiectelor selectate din cadrul politicii de coeziune a crescut cu 66 de miliarde EUR până în toamna anului 2018, atingând 67 % din investiția planificată.)

Din compararea acestor două instantanee cu situația din anii precedenți, este evident că tendințele în ceea ce privește implementarea sunt dinamice. Până în toamna anului 2018, s-au înregistrat în general rate de selecție a proiectelor mai omogene între diferitele obiective tematice. Cu toate acestea, întârzieri înregistrate anterior în privința ratelor de selecție în anumite domenii și anumite state membre încă se reflectă în cheltuielile mai scăzute decât media. Graficul de mai jos arată un grad ridicat de variabilitate între ratele de selecție și de utilizare în funcție de statul membru la sfârșitul anului 2017, comparativ cu mediile fondului ESI.

Grafic: Fonduri ESI: diagramă de dispersie a ratelor de selecție și de cheltuieli ale statelor membre în 2017

Sursă: Platforma de date deschise pentru fondurile ESI, Comisia Europeană

Observații: Axa verticală = % selecții; Axa orizontală = % cheltuieli

Acest grafic arată că o rată de selecție ridicată nu se traduce în mod automat în cheltuieli prompte. Cheltuielile se vor concretiza mai târziu în cazul proiectelor care încă nu au fost planificate sau care nu au făcut încă obiectul unei proceduri de achiziții, acolo unde majoritatea proiectelor au caracter multianual sau unde proiectele sunt imature în orice alt mod.

În ceea ce privește **plățile din bugetul UE** către statele membre, 75 de miliarde EUR au fost plătite în total până la sfârșitul anului 2017 (16 % din totalul planificat, inclusiv prefinanțarea și plățile intermediare pentru cheltuielile declarate). Dispozițiile de reglementare pentru perioada 2014-2020 (de exemplu, regula N+3, nivelul de prefinanțare) au oferit puține

stimulente care să încurajeze statele membre să înceapă rapid implementarea. În ciuda ratei scăzute de execuție în general, exercițiul de dezangajare N+3 din 2017 a vizat numai câteva programe adoptate în 2014. În total, numai 30 de milioane EUR au fost dezangajate în cadrul programelor politicii de coeziune. Cu toate acestea, regula de dezangajare ar trebui să încurajeze disciplina financiară în 2018. Un număr mare de programe finanțate din fondurile ESI adoptate în 2015 vor trebui să accelereze puternic declararea cheltuielilor.

2.2. Progresul în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor programelor

Rapoartele anuale din 2018 furnizează informații referitoare la progresul în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor și ȋntelilor programelor. Până la sfârșitul anului 2017, statele membre și regiunile selectaseră aproximativ 1,7 milioane de proiecte, variind de la investiții în infrastructuri mari la sprijin pentru exploatații agricole.

Fond	Proiecte cumulative selectate până la sfârșitul anului 2017
FEDR	160 000
FEADR ⁴	1 000 000
FSE/YEI	505 000
Fondul de coeziune	8 600
FEPAM	18 500
Total	1 692 100

Cifrele principale privind performanța raportate de aceste proiecte până la sfârșitul anului 2017 pentru indicatorii comuni sunt:

- 1 milion de ȋntreprinderi vor beneficia de proiecte selectate (50 % din obiectiv), sprijin fiind deja acordat pentru 450 000 de ȋntreprinderi⁵;
- 15 milioane de participanți au beneficiat de proiecte sprijinite de FSE și YEI;
- Până în prezent, 1 milion de proiecte au beneficiat de sprijin pentru a ajuta sectorul agricol și ȋntreprinderile rurale să devină mai competitive, precum și să creeze și să mențină locuri de muncă în zonele rurale;
- 26 de milioane de hectare de teren agricol sau 15 % din suprafața agricolă utilizată (SAU) sunt selectate pentru sprijin în vederea gestionării terenurilor cu scopul unei mai bune protecții a biodiversității;
- 56 % din populația rurală totală (163 de milioane de locuitori) este vizată de peste 2 700 de grupuri de acțiune locală LEADER (GAL) selectate în cadrul FEADR;
- din 368 de grupuri de acțiune locală pentru pescuit (GALP) selectate, 70 % sunt operaționale.

Orientarea programelor 2014-2020 către logica de intervenție și către o utilizare mai extinsă a indicatorilor comuni specifici fondului duce la o raportare a performanței mai robustă și coerentă. Rapoartele programelor din 2018 prezintă, în cele mai multe cazuri, o sursă de informații privind performanța mult mai bogată decât în anii precedenți, în ceea ce privește indicatorii comuni. În general, valorile raportate indică o relație plauzibilă ȋntre nivelurile-ȋintă pentru indicatori și valorile din proiectele selectate. Acolo unde sunt detectate neconcordanțe în raportare, se lansează ȋnterogări adresate programelor. Procesul de verificare a calității rapoartelor anuale a dus la corectarea anumitor erori în raportare. Comisia

⁴ Această cifră se referă doar la proiectele de tip investiție. Cifra pentru proiectele sprijinite de FEADR care nu sunt de tip investiție se ridică la 2 664 000.

⁵ Toate fondurile ESI sunt menite să acorde sprijin ȋntreprinderilor. Proiectele selectate vor sprijini sau au sprijinit 598 000 de societăți în cadrul FEDR, 162 400 de microȋntreprinderi și de ȋntreprinderi mici și mijlocii în cadrul FSE și 248 600 de societăți din mediul rural în cadrul FEADR (106 600 de tineri fermieri sprijiniți și investiții în active fizice din 142 000 de exploatații agricole).

preconizează că deficiențele rămase pot fi eliminate prin îmbunătățirea raportării de către programe și/sau prin majorarea Țintelor.

Obținerea de asigurări în privința datelor referitoare la performanță care sunt raportate Comisiei este esențială pentru alocarea rezervei de performanță în 2019. În 2017, Comisia și autoritățile naționale de audit au început deja să examineze sistemele existente și datele reportate până în prezent. Auditurile sistemelor vizate s-au axat pe gestionarea și raportarea datelor referitoare la performanță de către autoritățile responsabile de programe. Marea majoritate a auditurilor efectuate de Comisie până în prezent au dus la o evaluare generală pozitivă a fiabilității sistemelor testate, cu excepția câtorva programe în cazul cărora au fost identificate deficiențe grave ale sistemului sau inexactități grave ale datelor. Rezultatele auditurilor Comisiei vor fi completate de activitatea desfășurată de autoritățile naționale de audit care urmează a fi raportată în rapoartele lor anuale de control în februarie 2019.

3. PREZENTARE DE ANSAMBLU A IMPLEMENTĂRII ÎN FUNCȚIE DE TEMELE-CHEIE

Prezentul raport oferă o imagine de ansamblu a progresului înregistrat în legătură cu implementarea a mai mult de 530 de programe finanțate din fondurile ESI în perioada 2014-2017, din punctul de vedere al volumului financiar al proiectelor selectate și al progresului în contractarea și furnizarea de realizări și rezultate comune. Sursa acestor date este conținutul rapoartelor anuale ale programelor din 2018.

Anexele oferă o prezentare de ansamblu a volumului financiar și a ratei de selectare a proiectelor raportate în funcție de obiectivul tematic și de statele membre de la sfârșitul anului 2017 până în toamna anului 2018 în legătură cu fondurile ESI. În ceea ce privește indicatorii, prezentul raport sintetizează realizările din cadrul indicatorilor comuni pentru fiecare fond, precum și contribuția așteptată de la proiectele selectate. De asemenea, sunt prezentate exemple de proiecte care au beneficiat deja de sprijin.

3.1. Cercetare și inovare, TIC și competitivitatea IMM-urilor

În total, sunt planificate investiții de aproximativ 184 de miliarde EUR în acest domeniu, în principal din FEDR și din FEADR. Până la sfârșitul anului 2017 au fost selectate proiecte care reprezintă aproximativ 51 % din această sumă (peste 97 de miliarde EUR⁶), fiind raportate cheltuieli estimate de 13 %, adică 24 de miliarde EUR.

3.1.1. Cercetare și inovare⁷

Suma de 34 de miliarde EUR alocată unor **proiecte de cercetare și inovare** specifice din FEDR și din FEADR reprezintă 51 % din suma totală planificată pentru perioada 2014-2020. Cheltuielile raportate au reprezentat doar 8 % din acest total.

Până la sfârșitul anului 2017, se preconiza că 43 500 de societăți vor beneficia de schemele selectate finanțate din FEDR care promovează cooperarea cu institutele de cercetare (69 % din obiectiv), 7 000 de acțiuni de cooperare fiind deja finalizate. Se preconizează că 71 500 de cercetători (55 % din obiectiv) vor beneficia de investiții pentru o infrastructură îmbunătățită de cercetare și dezvoltare tehnologică (CDT), dintre care 15 000 au deja acces la acestea. Monitorizarea sprijinului acordat noilor produse (inclusiv servicii) indică de asemenea un

⁶ O parte din volumul selectat în cadrul „obiectivelor tematice multiple” intră sub incidența acestui domeniu - a se vedea anexa 1.1.

⁷ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes>

progres important, 35 450 de produse noi pentru întreprindere fiind vizate de operațiunile selectate (55 % din obiectiv), 3 700 dintre acestea fiind deja încheiate.

Finanțarea din FEADR pentru proiectele selectate a fost de 8 miliarde EUR la sfârșitul anului 2017. În domeniul cercetării și al inovării, Parteneriatul european pentru inovare în domeniul agriculturii devine un instrument eficace pentru inovare, reunind fermieri, cercetători, consilieri și întreprinderi în cadrul a 3 097 de proiecte de inovare practice. Aceste proiecte au un potențial important de a crea soluții inovatoare pentru o agricultură mai inteligentă, mai eficace și mai sustenabilă. Rezultatele acestor proiecte sunt distribuite pe platforma PEI-AGRI, furnizând numeroase idei noi și surse de inspirație pentru comunitatea agricolă. Până la sfârșitul anului 2017 au fost lansate 667 de proiecte de inovare interactive (21 % din obiectiv).

- *În Cehia, cea de a doua fază a proiectului SUSEN pentru energie durabilă a finanțat instalarea de instrumente tehnologice într-un centru de cercetare și dezvoltare a energiei durabile, cu sprijinul FEDR. Munca centrului se axează în principal pe utilizarea radiațiilor ionizante și a energiei nucleare. Centrul oferă 128 de locuri de muncă și aproximativ 55 de studenți și absolvenți vor fi de asemenea implicați în activitățile sale în fiecare an.*
- *10 000 de fermieri au participat la cursuri de formare digitală organizate de Ländliches Fortbildungsinstitut (LFI), parte a Camerei de agricultură din Austria. Cursurile online au contribuit la evitarea a nenumărate ore de deplasare spre un centru educațional și a impactului asociat asupra mediului. FEADR co-finanțează 196 000 EUR dintr-un cost total al proiectului de 245 000 EUR.*

3.1.2. Economia digitală

Aproximativ 9,8 milioane EUR au fost alocate proiectelor în cadrul **temelor privind economia digitală** la sfârșitul anului 2017 (48 % din totalul planificat). În 2017 s-au înregistrat ameliorări importante în ceea ce privește selecția proiectelor. La o rată de 5 % din totalul planificat, cheltuielile continuă să rămână în urmă în comparație cu media UE, ca urmare a demarării lente a implementării în cadrul acestei teme.

Selecția de proiecte sprijinite de FEDR pentru îmbunătățirea accesului la rețele în bandă largă a înregistrat un progres semnificativ, 4,3 milioane de gospodării urmând să beneficieze (30 % din obiectiv), deși numai 227 000 de gospodării au deja acces în urma proiectelor implementate. Din cauza selecției întârziate și a perioadelor lungi de implementare, probabilitatea ca obiectivul să fie atins va deveni mai clară numai ulterior în cursul perioadei. În ceea ce privește îmbunătățirea adoptării informaticii și a participării la comerțul electronic, 16 000 de întreprinderi sunt deja vizate de proiecte selectate (19 % din obiectiv).

Sprijinul oferit de FEADR are ca obiectiv îmbunătățirea accesului la servicii și infrastructură TIC pentru 18 milioane de cetățeni din mediul rural. Acest obiectiv este realizat prin 4 400 de proiecte de investiții. Până în prezent, 36 % din fondurile rezervate pentru îmbunătățirea serviciilor TIC în zone rurale au fost alocate proiectelor și 1 255 000 de rezidenți din mediul rural (7 % din valoarea obiectivului respectiv) beneficiază deja de servicii îmbunătățite.

- *Proiectul RO-NET furnizează bandă largă pentru cetățeni din 783 din cele 2 268 de localități din România identificate drept „zone albe” unde nu există acces la rețea. Proiectul facilitează accesul la bandă largă pentru aproximativ 400 000 de oameni, 8 500 de întreprinderi și 2 800 de instituții publice. Costul investițional total al proiectului este de 67 de milioane EUR, contribuția FEDR fiind de 46 de milioane EUR.*
- *FEADR a sprijinit o rețea de profesioniști din domeniul sănătății și cel social din regiunea Karelia de Sud (Finlanda) pentru crearea unui sistem informatic pentru gestionarea riscurilor domestice în zonele rurale.*

O combinație de componente sociale și digitale a transformat proiectul într-o poveste de succes. Sprijinul FEADR a fost de 122 000 EUR dintr-un buget total de 290 000 EUR.

3.1.3. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor

Competitivitatea IMM-urilor este o prioritate în cadrul programelor FEDR, FEADR și FEPAM. Până la sfârșitul anului 2017, a fost alocat un sprijin UE de aproximativ 53 de miliarde EUR pentru proiecte specifice (55 % din totalul planificat). Deoarece cheltuielile de peste 17 miliarde EUR reprezintă 18 % din totalul planificat, progresul în ceea ce privește realizarea investițiilor este peste medie.

FEDR sprijină o gamă largă de măsuri care vizează nevoile specifice ale IMM-urilor. Obiectivele principale includ crearea de locuri de muncă, sprijinul acordat noilor întreprinderi, creșterea productivității, sprijinul în vederea internaționalizării și a intensificării comerțului și asigurarea accesului la finanțare. Finanțarea deja acordată va sprijini:

- 427 000 de IMM-uri (52 % din obiectiv); s-a acordat deja sprijin pentru 127 000 de IMM-uri;
- se preconizează că 280 000 de locuri de muncă vor fi create direct în cadrul întreprinderilor vizate (67 % din obiectiv); au fost deja create 42 000 de locuri de muncă;
- crearea de noi întreprinderi: în cadrul proiectelor selectate au fost vizate 74 000 de noi întreprinderi (46 % din obiectiv); s-a acordat deja sprijin pentru 19 400 dintre acestea.

FEADR sprijină soluțiile care încurajează antreprenoriatul și ocuparea forței de muncă în agricultură și în întreprinderile rurale și care le îmbunătățesc viabilitatea economică și reziliența. Până la sfârșitul anului 2017,

- peste 112 000 de exploatații agricole au primit sprijin pentru investiții pentru a facilita restructurarea și modernizarea și pentru a obține câștiguri de productivitate (25 % din obiectiv), și a fost angajat peste 49 % din bugetul alocat ajutoarelor pentru noile întreprinderi și sprijinului pentru investiții în activități non-agricole în zonele rurale;
- au primit sprijin pentru instalare 51 000 de tineri fermieri care aduc o nouă energie și au potențialul de a valorifica pe deplin beneficiile tehnologice în ceea ce privește creșterea productivității și a sustenabilității;
- 125 200 de exploatații agricole au primit sprijin sub forma instrumentelor de gestionare a riscurilor pentru a reduce incertitudinea cu privire la viitor, care poate compromite competitivitatea fermierilor;
- 57 200 de exploatații agricole au fost ajutate să participe la sisteme de calitate.

În cadrul FEPAM, 62 % din proiectele selectate până la sfârșitul anului 2017 se axează pe dezvoltarea IMM-urilor.

- *Croația oferă IMM-urilor locale acces vital la finanțare prin instrumentele financiare sprijinite de FEDR. Se preconizează că sprijinul UE de 280 de milioane EUR, la care se adaugă contribuții naționale publice și private, va genera investiții de peste 1 miliard EUR din partea întreprinderilor. Peste 1 200 de IMM-uri au primit deja sprijin în valoare de aproximativ 150 de milioane EUR.*
- *În Estonia, un tânăr fermier a utilizat finanțarea FEADR pentru a renova grajdul prin instalarea unui nou sistem de hrănire și a mai multor instalații de muls, împreună cu un sistem mai eficient de gestionare a gunoiului de grajd, pentru a răspunde nevoilor crescute de producție. Ca urmare a investiției, profitul*

fermei deja s-a dublat, iar bunăstarea animalelor și condițiile de muncă s-au îmbunătățit semnificativ. Finanțarea FEADR a fost de 184 000 EUR din bugetul total de 600 000 EUR.

- *În Țările de Jos, FEPAM a sprijinit prima fermă de acvacultură pentru calcan din țară, care a reușit să producă pui de calcan din propriul stoc de reproducere la scară semicomercială. Următorul pas este producția de copepode, rotifere și alge pentru a crea hrană pentru pești în cadrul fermei, furnizând cea mai bună calitate și rentabilitate printr-un ciclu de producție sustenabil și trasabil.*

3.2. Economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon, schimbările climatice, mediul și rețelele de transport și energie

Fondurile ESI investesc peste 264 de miliarde EUR în domeniile legate de dezvoltarea durabilă. La sfârșitul anului 2017, peste 142 de miliarde EUR fuseseră deja alocate unor proiecte specifice, valoare care reprezintă aproximativ 54 % din suma totală din FEDR, FC, FEADR și FEPAM⁸. Au fost raportate cheltuieli de aproximativ 50 de miliarde EUR, ceea ce reprezintă în medie 19 %, cu variații puternice în funcție de obiectivul tematic.

⁸ FSE contribuie la obiectivele de dezvoltare sustenabilă („competențele ecologice”) prin obiectivele de sprijin secundare, în special în cadrul obiectivelor tematice 8 și 10.

Caseta 1: Integrarea acțiunilor climatice în fondurile ESI

În perioada 2014-2020, se preconizează cheltuirea a 25 % din fondurile ESI pentru proiecte cu obiective legate de acțiuni climatice. Acest lucru aduce o contribuție semnificativă ambiției de a aloca cel puțin 20 % din bugetul UE acestor obiective. În cazul fiecărui fond se aplică o metodologie specifică pentru calculul sprijinului proiectelor împotriva schimbărilor climatice⁹. Metodologiile identifică anumite categorii de sprijin care contribuie la acțiunile climatice, acordându-le o pondere de 0 %, 40 % sau 100 %. Toate fondurile ESI contribuie în mod pozitiv la acțiunile climatice în măsură diferită, FEDR și FEADR oferind cea mai mare contribuție în termeni absoluți.

Sumele programate și alocate proiectelor din domeniul acțiunilor climatice sunt detaliate în Anexa 3. Sumele alocate obiectivelor legate de acțiuni climatice au crescut semnificativ în 2017 în urma accelerării implementării programelor. În cadrul FEDR și al Fondului de coeziune, aceste sume s-au dublat în ultimul an. Cu toate acestea, partea lor din sumele totale alocate proiectelor rămâne în continuare puțin sub volumul planificat. FSE depășește alocarea planificată pentru obiectivele climatice.

3.2.1. Economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon

În ceea ce privește **prioritățile legate de economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon**, au fost alocate 28 de miliarde EUR (45 % din investiția planificată), cheltuielile fiind de 4,6 miliarde EUR (7 %). În timp ce rata de selecție s-a îmbunătățit și se apropie acum de medie, cheltuielile scăzute reflectă rata inițială lentă de aprobare a proiectelor și provocările extinderii activităților de investiție în câteva din temele specifice de investiție, precum eficiența energetică.

Realizările preconizate ale eforturilor de investiție în energie și în economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon indică previziuni mai bune din partea proiectelor selectate:

- în ceea ce privește energia din surse regenerabile, proiectele selectate până la sfârșitul anului 2017 urmăresc instalarea a 6 300 de megawați de capacitate (80 % din obiectiv), 590 MW fiind deja instalați;
- sunt selectate proiecte pentru a renova 330 000 de gospodării pentru îmbunătățirea performanței energetice (39 % din obiectiv); 84 000 de renovări au fost implementate până la sfârșitul anului 2017;
- în ceea ce privește obiectivul pentru economiile de energie în clădirile publice, se preconizează economisirea a peste 3 terawați/oră de energie prin proiectele selectate (59 % din obiectiv).

Sprijinul din cadrul FEADR include măsuri de investiție, măsuri de gestionare a terenurilor, precum și transferul de cunoștințe și consilierea. Până la sfârșitul anului 2017, au fost finalizate 75 % din acțiunile care vizau sechestrarea și conservarea carbonului în terenurile agricole și forestiere, ceea ce reprezintă un nivel de realizare a obiectivului corespunzător de 73 %. 16,6 % din proiectele din domeniul energiei din surse regenerabile au fost aprobate.

- *Modernizarea sistemului de transport al gazelor în regiunea Silezia Inferioară din Polonia a avut loc prin construirea a două noi conducte de gaze cu o lungime totală de 59 km și a unei stații de comprimare a gazelor. În zona vizată de investiții locuiesc aproximativ 3 milioane de oameni care beneficiază acum de o aprovizionare cu energie sigură, sustenabilă, competitivă și accesibilă. Peste 20 de milioane EUR au fost investiți în construirea conductelor și a stației de comprimare a gazelor, dintre care 9 milioane EUR au provenit de la FEDR.*

⁹ Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 al Comisiei din 7 martie 2014 (JO L 69, 8.3.2014, p. 65).

- *Cu sprijinul oferit de FEADR, o fermă de lapte din Valonia, Belgia, a instalat o unitate de biogaze de 33 kW care generează energie regenerabilă din gunoiul de grajd. Principala realizare este utilizarea energiei verzi pentru electricitatea fermei, în special în timpul procesului de muls, care este complet automatizat și are un consum de energie ridicat. Costul total al investiției a fost de 222 000 EUR, dintre care 16 000 EUR au fost din fondurile FEADR.*

3.2.2. Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor

În ceea ce privește **adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor**, au fost selectate proiecte cu un volum total de 24 de miliarde EUR (58 % din totalul planificat) și cheltuieli de aproximativ 14 miliarde EUR (33 %).

Doi indicatori comuni ai FEDR în special urmăresc să evalueze progresul în ceea ce privește investițiile menite să reducă riscurile legate de schimbările climatice prin măsuri de adaptare. Până la sfârșitul anului 2017,

- 17,5 milioane de oameni vor beneficia de măsuri selectate de protecție împotriva inundațiilor;
- 19 milioane de oameni vor beneficia de măsuri selectate de protecție împotriva incendiilor forestiere.

Ambele cifre depășesc obiectivele stabilite¹⁰; acest lucru indică un progres clar în combaterea riscurilor legate de schimbările climatice.

În zonele rurale, FEADR oferă sprijin pentru conservarea și dezvoltarea biodiversității, pentru îmbunătățirea gestionării apei și a solurilor și pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a celor de amoniac din producția agricolă. Un minim de 30 % din fiecare program de dezvoltare rurală este alocat acțiunilor benefice mediului, precum și atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea. Sumele reale alocate de statele membre proiectelor din acest domeniu depășesc cu mult acest minim, media la nivelul UE a sumelor alocate măsurilor legate de mediu și schimbările climatice fiind de 57,6 %.

- *Institutul portughez pentru mare și atmosferă (IPMA) a elaborat și instalat un nou radar meteorologic în Regiunea Autonomă Madeira. Acesta va permite supravegherea meteorologică, precum și îmbunătățirea și optimizarea modelelor meteorologice actuale, ceea ce va contribui la crearea unei platforme robuste de date pentru uz tehnic și științific, indispensabilă pentru adaptarea la schimbările climatice. Totalul investiției a fost de 3,4 milioane EUR, contribuția Fondului de coeziune fiind de 3,1 milioane EUR.*
- *În Slovacia, sprijinul FEADR este folosit pentru construirea unui rezervor de apă care va ajuta la combaterea fenomenelor meteorologice extreme tot mai frecvente, precum ploile abundente și incendiile forestiere cauzate de schimbările climatice. Ajustarea fluxurilor mici de apă contribuie la biodiversitate, la sechestrarea carbonului și la adaptarea la schimbările climatice. Rezervorul contribuie la gestionarea sustenabilă a pădurilor, deoarece previne eroziunea solului și reține apa în pădure. Bugetul total al proiectului este de 530 000 EUR, FEADR contribuind cu 397 000 EUR.*

3.2.3. Mediul și utilizarea eficientă a resurselor

În ceea ce privește prioritățile legate de mediu și de utilizarea eficientă a resurselor, suma alocată proiectelor a fost de 45 de miliarde EUR (52 % din totalul planificat), iar cheltuielile au fost de aproximativ 19 miliarde EUR (22 %).

¹⁰ Sunt abordate problemele legate de utilizarea consecventă a acestor indicatori la stabilirea de obiective și la excluderea dublei contabilizări.

După întârzieri inițiale la nivelul selecției, o capacitate de reciclare a deșeurilor de 1,8 milioane de tone este selectată acum pentru sprijin (34 % din obiectiv). Se înregistrează de asemenea progrese mari în selecția proiectelor pentru îmbunătățirea epurării apelor reziduale pentru 14,5 milioane de oameni (85 % din obiectiv) și îmbunătățirea alimentării cu apă pentru 7,3 milioane de oameni (58 % din obiectiv).

FEADR a sprijinit proiecte pentru îmbunătățirea biodiversității pe 26 de milioane de hectare de teren agricol (87 % din obiectiv). În total, o proporție de 40 % din suprafața totală a terenurilor agricole este vizat de acțiuni legate de climă și mediu, inclusiv zone care se confruntă cu constrângeri naturale. În plus, se prevede ca 18 % din suprafața terenurilor agricole din UE să intre sub incidența unor cerințe în materie de gestionare pentru biodiversitate, 15 % din suprafața terenurilor agricole ar trebui să facă obiectul unei îmbunătățiri a gestionării solului, iar 15 % a gestionării apei. S-au înregistrat progrese semnificative și în sensul îndeplinirii obiectivului ca o proporție de 3,3 % din suprafața terenurilor agricole să fie vizată de contracte de gestionare cu scopul de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră și de amoniac; o proporție de 2 % face deja obiectul unor astfel de contracte. În mod similar, au fost înregistrate progrese mari în privința obiectivului de a se investi în unitățile vită mare pentru a ajuta la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a celor de amoniac, cu o rată de finalizare de 33 %.

Aproximativ 24 % din proiectele selectate pentru sprijin FEPAM până la sfârșitul anului 2017 promovează utilizarea eficientă a resurselor și protecția mediului. Majoritatea acestor proiecte vizează protecția și refacerea biodiversității marine prin creșterea substanțială a controlului fizic al debarcărilor și reducerea volumului capturilor nedorite, contribuind astfel la punerea în aplicare a politicii comune în domeniul pescuitului.

- *Bulgaria a instalat primul său instrument financiar sprijinit de politica de coeziune pentru sectorul apei și al apelor uzate. Cu ajutorul finanțării, 16 operatori regionali de apă își vor putea moderniza sistemul de alimentare cu apă și instalațiile de epurare a apei și a apelor reziduale. Se preconizează că această schemă va stimula o investiție de până la 230 de milioane EUR pentru a furniza servicii de calitate cetățenilor, din care 115 milioane EUR provin din Fondul de coeziune.*
- *În Suedia au fost create zone umede în peisajul agricol ca modalitate de a reduce scurgerile de nutrienți în corpurile de apă. Proiectul va ajuta la creșterea biodiversității, iar zonele umede pot fi utilizate pentru depozitarea apei pentru irigații prin controlul fluxului apei, dacă este necesar. Sprijinul FEADR a fost de 26 000 EUR din bugetul total de 64 000 EUR.*

3.2.4. Rețelele strategice

În ceea ce privește investițiile în **rețele strategice**, sunt planificate investiții semnificative în TEN-T și alte investiții în transporturi în cadrul FEDR și al Fondului de coeziune. Selecția globală a proiectelor până la sfârșitul anului 2017 a fost de 44 de miliarde EUR (62 % din totalul planificat), cu cheltuieli de 12 miliarde EUR (17 %).

Între indicatorii referitori la transport, sunt raportate progrese importante în ceea ce privește proiectele feroviare și rutiere selectate:

- 2 700 km de linii de cale ferată reconstruite, inclusiv linii de cale ferată TEN-T (45 % din obiectiv); până în prezent, proiectele implementate ating un procent modest de 5 % din obiectiv.
- 7 500 km de drumuri reconstruite (75 % din obiectiv), din care 690 km TEN-T (90 % din obiectiv). Implementarea reconstrucției de drumuri TEN-T a ajuns la 300 km (30 % din obiectiv).

- În Grecia a fost finalizată construcția a 106 kilometri de linie de cale ferată dublă, electrificată, de mare viteză, pe axa Atena-Salonic între Tithorea și Domokos. Drept urmare, pasagerii pot călători între Atena și Salonic în 3,5 ore, ceea ce duce la competitivitatea conexiunii feroviare. FEDR, Fondul de coeziune și MIE au contribuit cu aproape 1 miliard EUR.

3.3. Ocuparea forței de muncă, incluziunea socială și educația

În acest domeniu este planificat un sprijin de peste 172 de miliarde EUR, acordat în special din FSE, dar la acest sprijin se adaugă și investiții din partea FEDR, FEADR și FEPAM. La sfârșitul anului 2017 fuseseră selectate proiecte de aproximativ 85 de miliarde EUR, valoare care reprezintă aproape 50 % din totalul planificat pentru alocare. Cheltuielile globale au fost de aproape 23 de miliarde EUR, adică 13 % din totalul planificat.

La nivel agregat, programele FSE și YEI au adus deja următoarele realizări:

- a fost acordat sprijin pentru 15,3 milioane de participanți, inclusiv 7,9 milioane de șomeri și 4,9 milioane de participanți inactivi;
- a fost acordat sprijin pentru 2,8 milioane de șomeri de lungă durată;
- dintre toți participanții, 1,4 milioane aveau un loc de muncă, 1,9 milioane au obținut o calificare și 870 000 de participanți urmau un program educațional sau de formare profesională datorită sprijinului FSE sau YEI.

Dintre acești participanți, cei cu un nivel scăzut de calificare reprezentau 46 %; 16 % erau migranți, de origine străină sau minorități (inclusiv comunități marginalizate, cum ar fi romii).

Dublarea numărului de participanți la programele FSE și YEI de la sfârșitul anului 2016 indică clar o accelerare accentuată în ceea ce privește implementarea proiectelor pe teren.

3.3.1. Ocuparea forței de muncă

Aproximativ 30 de milioane EUR au fost alocate pentru proiecte pentru crearea de locuri de muncă sustenabile și de calitate, predominant din partea FSE și YEI, până la sfârșitul anului 2017, ceea ce reprezintă 51 % din cele 60 de miliarde EUR planificate. Până la sfârșitul anului 2017, în cadrul obiectivului referitor la ocuparea forței de muncă:

- a fost acordat sprijin pentru 7,4 milioane de participanți;
- 722 000 de participanți au obținut o calificare;
- 1,1 milioane de participanți desfășurau o activitate, inclusiv ca lucrători independenți.

Investițiile din acest domeniu au rezultate bune, cu excepția investițiilor legate de modernizarea instituțiilor pieței muncii, pentru care rata de selecție a proiectelor era în continuare sub 20 % la sfârșitul anului 2017.

Până la sfârșitul anului 2017, peste 246 de milioane EUR au fost cheltuiți în cadrul FEADR pentru a aborda problema ocupării forței de muncă în agricultură și în zonele rurale, pentru a promova incluziunea socială, și pentru a încuraja învățarea pe tot parcursul vieții și formarea profesională în agricultură și silvicultură.

Aproximativ 11 % din proiectele selectate pentru sprijin din partea FEPAM până la sfârșitul anului 2017 promovează ocuparea sustenabilă și de calitate a forței de muncă și sprijină mobilitatea forței de muncă. Majoritatea acestor proiecte au ca obiectiv promovarea capitalului uman, a dialogului social și a colaborării în rețea.

- În Luxemburg, proiectul „Fit4Entrepreneurship”, finanțat de FSE, vizează 200 de persoane în căutarea unui loc de muncă dornice să își deschidă o afacere. Gestionat de Chambre de Commerce, de serviciul public de ocupare a forței de muncă și de Chambre des Métiers, proiectul include un diagnostic al competențelor antreprenoriale, un program de formare, sprijin individual oferit de antreprenori și asistență în urma înființării.
- Pentru a se menține activitatea tradițională a pășcutului extensiv al oilor și al vitelor, guvernul Andaluziei (Spania) a creat un program-pilot de formare în păstorit. Proiectul a oferit formare profesională pentru 100 de studenți care se pregăteau pentru un parcurs profesional în păstorit. În urma formării, 60 % din participanți s-au implicat profesional în activități zootehnice. FEADR a contribuit cu 34 000 EUR din costul total de 38 000 EUR al proiectului.

Caseta 2: Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (YEI)

YEI a oferit în continuare un sprijin financiar important tinerilor din statele membre eligibile. Până la sfârșitul anului 2017, aproximativ 7 miliarde EUR au fost alocate pentru 162 000 de proiecte, ceea ce reprezintă 67 % din totalul planificat de 10,3 miliarde EUR. Cheltuielile declarate de beneficiari s-au ridicat la 31 % (3,2 miliarde EUR) din totalul alocat de YEI, ceea ce indică o implementare robustă pe teren. În cursul acestei perioade, 2,4 milioane de tineri fuseseră sprijiniți de către Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor. 1,5 milioane de participanți au finalizat o intervenție YEI și 776 000 de participanți urmau un program educațional sau de formare profesională, obținuseră o calificare sau desfășurau o activitate, inclusiv ca lucrători independenți.

În 2017, în contextul evaluării la jumătatea perioadei a CFM, colegiitorii UE au convenit să majoreze resursele YEI pentru restul perioadei de programare (2017-2020). Alocarea specifică pentru YEI a crescut cu 1,2 miliarde EUR, majorarea fiind repartizată pe o perioadă de 4 ani pentru ca 11 state membre care încă îndeplineau cerințele pentru sprijin să poată beneficia. În consecință, statele membre și-au modificat programele operaționale și acordurile de parteneriat până la sfârșitul anului 2017 pentru a reflecta majorarea și sprijinul FSE aferent.

În noiembrie 2018, în contextul procedurii bugetare din 2018, colegiitorii au convenit că noile resurse YEI vor fi concentrate la începutul perioadei, prin majorarea creditelor de angajament pentru 2018 și reducerea celor pentru 2020, aducând astfel suma totală pentru 2018 de la 116 milioane EUR la 350 de milioane EUR. Cele 11 state membre în cauză își vor modifica din nou documentele de programare, după caz, pentru a reflecta concentrarea la începutul perioadei.

- În Grecia se desfășoară programe de formare sectorală, în colaborare cu asociații profesionale, pentru a consolida competențele și capacitatea de inserție profesională a șomerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani. Cu până la 15 000 de locuri disponibile, programele vizează sectoare cu potențial de creștere ridicat, inclusiv TIC, exportul, comerțul cu amănuntul și logistica. Programele includ 120 de ore de formare teoretică și 260 de ore de formare practică, cinci sesiuni de consiliere individuală și un certificat de calificare. Asociațiile profesionale sunt responsabile pentru selectarea furnizorilor de formare teoretică și pentru căutarea de stagii în companii pentru componenta practică.

3.3.2. Incluziunea socială

Până la sfârșitul anului 2017, aproximativ 30 de miliarde EUR au fost alocate pentru proiecte care abordează problema incluziunii sociale, ceea ce reprezintă 46 % din totalul planificat de 63,7 de miliarde EUR, finanțate mai ales de programe FSE, cu sprijinul FEDR pentru infrastructuri sociale și de sănătate. În cadrul acestui obiectiv:

- a fost acordat sprijin pentru 3,3 milioane de participanți
- 220 000 de participanți desfășurau o activitate, inclusiv ca lucrători independenți;
- 152 000 de participanți au obținut o calificare;
- 164 000 de participanți inactivi erau implicați în căutarea unui loc de muncă;
- se preconizează că 42,5 milioane de cetățeni vor beneficia acum de sprijinul FEDR alocat pentru modernizarea sistemelor de sănătate.

În 2017 s-au intensificat investițiile în integrarea socio-economică a comunităților marginalizate precum romii. Cu toate acestea, investițiile în domeniul antreprenoriatului social și al dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității încă rămân în urmă.

În zonele rurale, FEADR sprijină strategiile de dezvoltare locală care promovează incluziunea socială, reduc sărăcia și încurajează dezvoltarea economică în cadrul abordării LEADER. Până în prezent, 58 % din rezidenții din zonele rurale (reprezentând aproximativ 111 % din

obiectiv) sunt vizați de peste 3 400 de strategii de dezvoltare locală puse în aplicare de grupuri de acțiune locală (GAL-uri) care au beneficiat de 18 % din fondurile publice disponibile.

- *Proiectul FSE „Școala celei de a doua șanse” din Gijón (Spania) oferă tinerilor vulnerabili (slab calificați, cei care au părăsit timpuriu școala, care nu dispun de sprijin social și familial, care au probleme de sănătate etc.) formare practică și personalizată, axată pe competențe și abilități, pentru a îi ajuta să se reintegreze/să își continue studiile sau să își găsească un loc de muncă. În perioada 2009-2017 au participat 1 400 de oameni.*
- *În Luxemburg, proiectul „World city” a sprijinit organizarea de activități estivale pentru copii cu vârste cuprinse între 7 și 12 ani din zona Miselerland. Orientarea tematică a fost spre diversitatea culturală, promovând atitudini și valori comune favorabile „conviețuirii”. Aproximativ 300 de copii din regiune au participat în fiecare zi, media copiilor refugiați fiind de 10 %. Proiectul a fost finanțat de FEADR - LEADER cu 223 000 EUR.*
- *Două noi centre de sănătate și servicii sociale în Molenbeek și Cureghem, Bruxelles (Belgia) (cu sprijin de 3,7 milioane EUR din partea FEDR) oferă populației locale servicii sociale, de asistență medicală primară și de îngrijire a sănătății mintale. Se acordă o atenție deosebită accesibilității pentru grupurile vulnerabile, inclusiv migranții. În prezent, o echipă dezvoltă un program pentru intervenții mobile cu „Medibus”.*

3.3.3. Educația

Până la sfârșitul anului 2017, aproximativ 25 de miliarde EUR au fost alocate pentru proiecte care vizează educația și formarea profesională, ceea ce reprezintă 52 % din totalul planificat de 49 de miliarde EUR, finanțate mai ales de programe FSE, cu sprijinul FEDR pentru infrastructurile educaționale. Cheltuielile au fost de aproximativ 6 miliarde EUR (13 % din totalul planificat). În cadrul acestui obiectiv:

- a fost acordat sprijin pentru 4,5 milioane de participanți;
- 1 milion de participanți au obținut o calificare;
- 583 000 de participanți urmau un program educațional sau de formare profesională;
- 1,8 milioane de studenți (26 % din obiectiv) ar trebui să beneficieze de proiecte FEDR care să investească în infrastructura unei școli;

Investițiile în acest domeniu sunt pe calea cea bună, cu o rată de selecție a proiectelor de 52 %. Implementarea activităților din domeniul educației și formării profesionale este cea mai avansată atât din punctul de vedere al selecției proiectelor, cât și din punctul de vedere al ratelor de execuție.

- *În Letonia, scopul unui proiect finanțat de FSE este de a majora numărul de studenți EFP prin participarea la programe de învățare la locul de muncă și practică (sau stagii) în întreprinderi. Până în mai 2018, au fost implicate 1 400 de întreprinderi, 34 de instituții de învățământ profesional și 2 900 de studenți EFP, dintre care 640 participau la programe de învățare la locul de muncă și 2 275 la stagii.*
- *În Åland (Finlanda), proiectul finanțat de FSE „Bun venit! - Välkommen in!” are ca scop îmbunătățirea competențelor în materie de comerț electronic și cunoștințele în sectorul serviciilor pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor pentru clienți și pentru a ajuta întreprinderile să răspundă provocărilor competiției mondiale în comerțul cu amănuntul. În total, 472 de oameni din 100 de întreprinderi au participat la proiect, care a oferit peste 8 000 de ore de formare profesională. În 2017, întreprinderile participante au înregistrat vânzări cu 75 % mai ridicate decât în 2015.*
- *În Bavaria (Germania), o clădire de birouri a fost transformată într-un centru educațional cu sprijinul FEDR, oferind 250 de locuri suplimentare pe o suprafață de 1 100 m² pentru seminare. Centrul modernizat de formare profesională va avea un rol important în calificarea specialiștilor de mâine.*

3.4. Consolidarea capacității instituționale și a eficienței administrației publice

Până la sfârșitul anului 2017, aproximativ 3 miliarde EUR au fost alocate pentru proiecte care vizează capacitatea instituțională și reformele, ceea ce reprezintă 48 % din totalul planificat de 6,4 miliarde EUR (mai ales din programe FSE, de asemenea cu sprijin FEDR în Estonia, Italia, România și în programele Interreg). Cheltuielile pe teren au fost de 370 de milioane EUR (6 % din totalul planificat). În cadrul acestui obiectiv:

- FSE a acordat sprijin pentru 117 000 de participanți;
- FSE a acordat sprijin pentru 734 de proiecte care vizau administrații publice sau servicii publice la nivel național, regional sau local.

Până la o treime din proiectele sprijinite se axează pe digitalizare. Alte teme-cheie vizează furnizarea de servicii, formarea generală, sistemul funcției publice și gestionarea resurselor umane, precum și organizarea și gestionarea guvernului. Sprijinul pentru administrațiile publice din statele membre este folosit mai ales la nivel național, doar o parte mică îndreptându-se spre nivelul regional și cel local.

Este rămasă în urmă implementarea proiectelor care vizează consolidarea capacităților pentru părțile interesate care oferă educație, învățare pe tot parcursul vieții, formare profesională, ocuparea forței de muncă și politici sociale (1 % din cheltuielile declarate). Motivele pentru întârzieri diferă între statele membre și includ schimbări legislative care afectează implementarea sau dificultăți legate de caracteristicile inovatoare și complexe ale intervenției.

- *În Bulgaria, un proiect FSE implementat de Institutul Național de Justiție (NIJ) sprijină formarea profesională de calitate pentru a spori eficiența în sistemul judiciar. Un număr total de 5 600 de magistrați, funcționari judiciari și autorități de anchetă au participat la cursurile de formare ale NIJ în 2017. Noutățile proiectelor includ dezvoltarea de cursuri de formare regionale și online, sesiuni de formare tematice adaptate la nevoile regionale specifice și asigurarea colaborărilor interinstituționale și a „parteneriatelor în materie de cunoaștere”.*
- *În Lituania, un proiect ESF are ca scop sporirea eficienței achizițiilor publice prin reducerea posibilităților de corupție. Acțiunile planificate vor spori gradul de sensibilizare și competențele personalului Biroului pentru Achiziții Publice și al altor organizații contractante și vor crea documente ajutătoare (orientări etc.) privind metodologia achizițiilor publice. Se vor organiza cursuri de formare a reprezentanților organizațiilor contractante, precum și conferințe în cadrul a diverse instituții lituaniene.*

3.5. Progresul privind implementarea instrumentelor financiare (IF)

Rapoartele anuale din 2018 au inclus raportarea detaliată privind instrumentele financiare (IF) până la sfârșitul anului 2017 pentru 24 de state membre. Progresul este în general satisfăcător, 13,5 miliarde EUR fiind angajate în acordurile de finanțare, ceea ce reprezintă 65 % din alocările orientative, mai ales din partea FEDR. Din sumele angajate, 1,5 miliarde EUR (11 %) au fost deja plătite beneficiarilor finali, cu diferențe semnificative între statele membre. O prezentare mai detaliată poate fi consultată în rezumatele datelor publicate de Comisie.

3.6. Dezvoltarea teritorială și urbană

În perioada 2014-2020, aproximativ 32 de miliarde EUR au fost alocate pentru dezvoltarea teritorială integrată și dezvoltarea urbană sustenabilă. Deși inițial lentă, implementarea acestor strategii recuperează acum întârzierile. Din fondurile politicii de coeziune au fost alocate proiectelor aproximativ 10,7 miliarde EUR, ceea ce reprezintă 33 % din alocarea planificată. Deși selecția proiectelor progresează momentan relativ bine, cheltuielile sunt încă rămase în

urmă, fiind de numai 1 miliard EUR (3,2 % din totalul planificat) până la sfârșitul anului 2017.

Strategiile de dezvoltare integrată selectate, care aduc beneficii mai ales pentru integrarea socială, vizează o populație raportată de 39 de milioane de cetățeni (87 % din obiectiv). În ceea ce privește lucrările fizice, proiectele selectate referitoare la renovarea de clădiri și unități locative vor realiza 50 % din obiectivele planificate - se preconizează că se vor renova 1,1 milioane m² și 10 500 de unități locative. Un spațiu urban deschis de peste 21 de milioane m² (73 % din obiectiv) este în curs de renovare, scopul fiind îmbunătățirea calității vieții și sporirea siguranței în zonele urbane.

3.7. Interreg

Programele Interreg finanțate din FEDR care intră sub incidența obiectivului de cooperare teritorială generaseră, până la sfârșitul anului 2017, un volum financiar de 7,1 miliarde EUR pentru proiectele selectate (57 % din totalul planificat), deși cheltuielile pe teren sunt în continuare scăzute (5 % din totalul planificat)

Date privind progresul fizic din cadrul Interreg sunt incluse în indicatorii agregați în contextul temelor-cheie pentru investiții menționate anterior și pe platforma de date deschise¹¹.

4. PROGRESUL PRIVIND EVALUAREA PROGRAMELOR

Legislația pentru perioada de programare 2014-2020 subliniază nevoia de a se evalua contribuția programelor finanțate din fondurile ESI la creștere, la dezvoltarea durabilă și la crearea de locuri de muncă. Programele definesc obiective care sunt specifice și schimbarea vizată în anumite domenii. Evaluările sunt esențiale pentru a se stabili dacă aceste schimbări s-au produs și modul în care au contribuit programele la schimbările respective.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport sintetizează activitatea de evaluare realizată începând cu 2016. A fost identificat un număr mic de evaluări care se axau în principal pe procesul de implementare și pe progresul înregistrat în îndeplinirea obiectivelor stabilite. Aceste evaluări indică, în medie, un model de evaluare mai clar și o disponibilitate și o utilizare a datelor mai adecvate decât în trecut.

Pentru perioada 2014-2020, este încă prea devreme pentru a se evalua rezultatele și impactul programelor, dat fiind volumul limitat de proiecte finalizate. Demararea evaluărilor impactului, care se desfășoară, prin natura lor, mai târziu în cadrul ciclului programului, va fi probabil întârziată în cazurile în care implementarea s-a produs mai încet decât se preconiza în anumite state membre sau în cadrul anumitor obiective tematice.

Pe de altă parte, un număr mare de evaluări naționale realizate în perioada 2017-2018 s-au axat pe programele din perioada 2007-2013 și sunt în mare parte evaluări ale impactului. Per total, rezultatele evaluărilor impactului referitoare la ambele perioade de programare pot fi considerate fiabile doar pentru un număr limitat de evaluări, ceea ce subliniază nevoia de îmbunătățire a calității lucrărilor realizate.

O analiză actualizată a planurilor de evaluare naționale revizuite, primită de Comisie în iunie 2018, arată că încă există deficiențe în ceea ce privește competențele necesare, metodele de utilizat și datele necesare.

¹¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/TC>

Se preconizează o creștere semnificativă a numărului evaluărilor realizate în perioada 2018-2019, conform planurilor de evaluare. Acestea vor fi evaluări orientate mai ales către implementare și procese. Aproape jumătate dintre evaluările impactului sunt planificate abia pentru perioada de după 2020, când se preconizează furnizarea rezultatelor programelor.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport descrie de asemenea diversele domenii de lucru urmărite de Comisie pentru a sprijini munca statelor membre (colaborarea în rețea, orientarea, birourile de asistență etc.) și activitatea de evaluare a Comisiei.

5. CONCLUZII

Programele finanțate din fondurile ESI sunt un instrument major de investiții al Uniunii Europene, fiecare regiune din Uniunea Europeană beneficiind de această politică. Dovezile disponibile momentan în urma implementării financiare și a indicatorilor comuni de realizare și de rezultat oferă o privire de ansamblu mai completă asupra progresului privind implementarea decât în orice altă perioadă anterioară.

În 2017 s-a produs o accelerare importantă a implementării generale a programelor cofinanțate din fondurile ESI. Rata de selecție a proiectelor a fost aproape dublă față de sfârșitul anului 2016, depășind 52 % din finanțarea totală. Cheltuielile generate de proiecte au început de asemenea să recupereze întârzierile, la fel ca valorile indicatorilor de realizare și de rezultat ai programelor legați de beneficii sociale și economice importante. Accelerarea a continuat în 2018, ratele de selecție ale fondurilor politicii de coeziune fiind de 67 % până la data de 30 septembrie 2018.

Imaginea de ansamblu privind implementarea dezvăluită de rapoartele anuale ale programelor prezintă situații diverse, atât între regiuni și state membre cât și între diversele teme de investiții. Pe baza experienței anterioare, Comisia se așteaptă ca ratele de implementare pentru cheltuielile de investiții și obținerea de rezultate vor continua să crească în 2019. Viitoarea evaluare a performanței din 2019 va stimula în continuare o mai bună utilizare a fondurilor ESI în ceea ce privește realizarea obiectivelor programelor.

Pe măsură ce progresează, implementarea finanțării din fondurile ESI va furniza în cele din urmă material de pe urma căruia se vor putea realiza evaluări ale impactului. Cu toate acestea, va fi nevoie de un anumit timp înainte ca un număr semnificativ de evaluări care urmează a fi realizate de către statele membre să fie lansate și finalizate, iar rezultatele lor să fie disponibile.

Privind în perspectivă, sunt stabilite obiective financiare importante pentru sfârșitul anului 2018 (regula „N+3”). Există riscul ca anumite programe să piardă finanțarea UE.

Ciclul de raportare de anul viitor va implica rapoarte cuprinzătoare ale programelor până în iunie 2019 și rapoarte intermediare naționale privind progresele înregistrate până la sfârșitul lunii august 2019. Respectivul rapoarte vor furniza o privire de ansamblu completă din punct de vedere cantitativ și calitativ privind implementarea obiectivelor de investiții. Ele vor acoperi o gamă largă de chestiuni importante. În special, statele membre vor prezenta rapoarte cu privire la obiectivele de etapă financiară și fizice în cadrul de performanță, care trebuie utilizate pentru acordarea rezervei de performanță în 2019. Rapoartele vor fi sintetizate de Comisie într-un raport strategic până la sfârșitul anului 2019.